

Előszó

Az alábbi tanulmányok jelentősen rövidebb változatai eredetileg a Magyar Filozófiai Társaság által rendezett 2010-es szegedi *Lábjegyzetek Platónhoz – Az akarat* című konferencián hangzottak el. Közös kötetbe rendezésüket s a szövegek kibővítését az a felismerés indokolta, mely szerint a négy – szűken vett témáját tekintve egymással csak igen laza összefüggésben álló, leginkább az akarat filozófiai interpretációjára építő – dolgozat közös vezérmotívuma az a filozófiai kísérlet, amely az érintett négy különféle terenumon belül megkísérli megragadni a fogalmiság képfilozófiai értelemben vett kifejezhetőségét, vizualizálhatóságát és képi megjeleníthetőségét, ábrázolhatóságát.

A négy írás filozófiai értelemben vett alapkérdése megegyezik. A szerzők azt a kérdést feszegetik, hogy a képzőművészeti reflexió folyamatában mi módon válik érzékelhetővé az antik mitológiai hagyomány és az erény etikai tanításának görög tradíciója, az álomban reprezentálódó tudattalannak a manifesztációja, a biblikus tradíciónak a racionalitáson túli, azaz a hit „abszurditásának” az etikát meghaladó univerzuma, illetve a történelem ábrázolhatóságának és a történelmi tapasztalatnak mint közvetlen élménynek a képi narrációja.

A kötet szerzői nem művészettörténészek, hanem filozófusok, ennél fogva nem a képekről beszélnek, hanem a képeket beszéltek. Gondolkodásuk középpontjában a történeti hermeneutika és az egyes képek születési idejének ikonográfiai sajátosságai állnak. A képek – legyen szó akár Raffaello *A lovag álma*, Carracci *Herkules válaszáton*, Blake *Jákob lajtorjája*, Henri Rousseau *Az álom*, Rembrandt *Ábrahám áldozata*, Caravaggio *Izsák feláldozása*, Poussin *A jeruzsálemi templom lerombolása* vagy Lenbach *Titus diadalkapuja Rómában* című festményéről – segítséget és támaszt nyújtanak ahhoz, hogy közvetítésükkel feltáruljon a homályos és elrejtett jelentés, amelyet a tárgyalt mitológiai és biblikus hagyomány, az álmovilág vagy a történelem és az üdvtörténet hordoz. „Megértő létformák” abban az értelemben, ahogy ezt Heidegger fogalmazta meg oly pontosan. „A jelenvaló lét fenomenológiája hermeneutika a szó eredeti értelmében: e szerint a hermeneutika az értelmezés... Ez a herme-

neutika egyszersmind abban az értelemben is »hermeneutika« lesz, hogy kidolgozza bármiféle ontológiai vizsgálódás lehetőségének feltételeit.”

A kötet szerzői azt vallják, hogy „történelmünk szavaktól sújtott civilizációjában” a diskurzus, amelyet a gondolkodás képi szerkezete s a képek világa kínál, szemléletünknek s a világ filozófiai igényű leírásának és megragadhatóságának aligha megkerülhető eleme.

A szerkesztők